

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 „ „ „
Negyedévre 2 „ 50 „
Egy hónapra 1 „ — „
Egyes szám ára 4 kr.

Felolós szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond,**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többször
hirdetésekké alku szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyeg-díj min-
den külön beiktatásért 30 kr.

A közelgő választások.

A közelgő választások nagy fontossággal fognak birni.

Az anyagi téren meg kell oldani az ország közigazgatási függetlenségének kérdését.

Lesz-e önálló vámterületünk, önálló nemzeti bankunk, vagy újabb tíz évre gyarmata leszünk-e Ausztriának?

Fogunk-e segíteni növekvő bajainkon, olyan kereskedelmi és vámpolitikát követve, a milyent földművelésünk, iparunk, kereskedelmünk, érdekei megkövetelnek, vagy pedig engedni fogunk egy sokszor emlegetett, de soha tisztán ki nem mutatott politikai kényszernek, mely azt a csodálatos tételt állította fel, hogy a koronának és a kettős monarchia nagyhatalmi állásának előnyére van, ha a magyar király országa, a monarchia egyik állama anyagilag tönkremegy?

Míg az anyagi téren e nagy kérdés vár megoldásra, addig a politikai téren el fog dőlni, az, hogy engedheti-e, türelmet-e az ország, hogy a tizenkilencedik század végén vallási felekezetek, vallási érzelmek alakítsanak politikai pártokat?

Felémelt fővel mondom, hogy nincs senki a világon, ki minden vallást, mely embert vigasztal és erényre tanít, jobban tisztelne, mint én!

És nincs senki a világon, ki a vallások igazi szolgáit, a papi hivatásuknak igazán és őszintén megfelelő papokat jobban becsülné, jobban szeretné, mint én.

Azért mégis az a párt, mely magát néppártnak nevezi, ösztönszerűleg gyűlöli azt a pártot, mely engem igénytelenségemben vezetőnek ismer el.

A mi elvünk: tisztelet a vallásnak! De mert tökéletesen külön akarjuk választani a vallást a politikától, minket gyűlöli a néppárt.

Miért írom ezeket?

Azért, hogy emlékeztessen párthiveinket, arra, mily nehéz, mily nagy küzdelem fog várni rájuk a közelgő választásoknál!

Más pártoknak, még a mihozzánk legközelebb álló pártoknak is vannak jóakarói.

Ott volt például a parndorfi néppárti gyűlés, melyen jelen voltak gróf Zichy Nándor és gróf Eszterházi Miklós Móricz. E gyűlésen a Kossuth-pártiakat tatár-pártnak nevezték, a másik függetlenségi és 48-as pártiakat pedig jó hazafiaknak és azt az őserővel megáldott, nagy tehetségű embert, Ugron Cábort pedig »jó gyerekes idealistának« nevezték és kihirdették, hogy ha nincs néppárti jelölt, bátran szavazhat e pártra a néppárt.

De mi »tatárok« vagyunk a néppárt szemében; a saját szemünkben azonban mélyen meggyőződött magyar emberek vagyunk, kik elvekért küzdünk és az elveket elváltaszljuk minden lehető személyes érdektől, személyes elégtételtől.

Czélunk, egyedüli czélunk, nagy és magasztos czélunk: hazánk java, népünk jóléte, nemzetünk haladása a szabadság terén; országunk magyarsága és függetlensége.

E czélok sokaknak érdekeit sértik, tehát küzdeni fognak ellenünk sokan.

És jó ezt tudni.

Azoknak, kik pártunkat vezetik, az ország minden részén úgy kell tenni majd, mint annak a hadvezérnek, ki nem prédát, de fáradságot, küzdelem és szenvedést ígért seregének.

Hol lesznek szövetségeseink? Melyik pártban? — Sehol!

De ha betekintünk a magyar népszívébe, a nép szívébe, mely egész éjjelen át vár, egy fáradságos munkanap után, csak azért, hogy félóráig lásson és halljon egy szerény ismeretlent, a mint hogy vártak engem Tarpán és másutt alig pár nap előtt, akkor meglátjuk, hol van a mi szövetségeseink? És ez nekünk elég!

Mi elvekért küzdünk, elveket akarunk fentartani.

Ha a mai önző korszakban elbukunk is hazafiságunk melegevel megőrizjük, megmentjük a magot, melyből kikelhet még és ki fog kelni egykor a haza jövője!

Szaporodjunk a jövő országgyűlésen; győzzünk vagy veszítsünk, használni fogunk szent ügyünknek, mert pártunkra, oly pártra, mely minden személyes háttér nélkül elveket tart fenn és elveket véd szüksége van hazánknak!

Legyen tehát főfeladatunk, elveink szeplőtlen tisztasága!

Járjunk egyenes utunkon, megunk elé nézve, haladjunk a magasztos cél felé. Legyen pártunk tiszta, mint egy tisztán elvi alapon álló párthoz illik: legyen egyik alapfeltételünk: a tisztesség mindenben, mindenütt, minden irányban.

Triplex illi robur — írta Horáczius; háromszoros vért a szeplőtlen elvi alap, a feddhetlen tisztesség egy oly párton, mely szükségszerűleg ideálokon, nyugszik, — a melyeknek gyökere visszaér egy ezred történelmébe, a nemzet törvényei százados multjába és a nemzet természetes jogai éltető talajába.

Gyűlöljenek, szidalmazzanak, rágal-mazzanak; a magyar nép szeretni fog: várni ránk fog napokon és éjjeleken át!

és ha nem is mindig a faklyák ezreivel, mint rám világított a népszerűet a kuruczvilág völgyeiben a mult napokban, de ránk fog világítani az elismerés fényével a népszerűet, mely a küzdő hazafiak egyetlen és legnagyobb jutalma.

Oly jutalom ez, melynél többre nem vágyunk, többre számot sem tartunk!

Sorakozzatok ti kik küzdeni akartok elveinkért, azok az elvekért, melyeket jól ismertek, régen ismertek, régen lelkesültetek értők, régen szenvedtetek értők, régen szeretik és szerettetek atyáról fiura, nemzedékről nemzedékre!

Sorakozzatok, készüljétek, most van egy aktuális kérdés, az anyagi jólét, az anyagi függetlenség kérdése, melyet megoldhattok.

Tűzzétek saját magatokat, családaitok, gyermekeitek jólétét, mint első célt a zászlóitokra.

Ritkán esik meg úgy is, hogy a személyes haszon összevág a honfi kötelességgel.

Ez esik meg rajtatok épen most; ha eláruljátok az önálló vámterület és nemzeti bank kérdését, akkor eláruljátok pártunkat; a Kossuth-párt zászlóját, hazátokat és saját családokat áruljátok el!

Ha anyagilag függetlenek leszünk, messzire fogunk előhaladni az állami függetlenség útján is.

Nem fognak többé hozzánk ragadni azok, kik századokig szopták vérünket; ha az anyagi függetlenség páncélján keresztül nem hathat többé szípolozó csápjuk, le fognak ők hullani a mi élet-erős testünkről.

Most a kötélnek, mely Ausztriával összeköt, csak egy végét huzzuk egyedül mi.

Akkor a két végét fogják huzni, még pedig ellenkező irányban; az egyiket, mint mindig, mi, a másikat pedig az osztrák, és ekkor a kötél elszakad.

Adja isten, hogy így legyen!

Kossuth Ferencz.

Az 1895. évi állami zárszámadás. Az állami számvevőszéknél hetek óta szerényen folynak a zárszámadási munkálatok, melyek mellett éppen csak a legsürgősebb folyó ügyeket intézik el. A miniszteriumok s a különböző többi hatóságok már legnagyobbreszt átküldötték az 1895. évi kezelés eredményeit feltüntető pénzkezelési és leltári kimutatásokat, melyekből az állami zárszámadás készül. A 400-at meghaladó részletes zárszámadásokból már több elkészült, a többivel aug. hónap vége felé készülnek el, hogy az egész zárszámadás az országgyűlésnek, mielőtt ismét összeül, azonnal bemutatható legyen.

Beóthy Zsolt beszéde.

— Tartotta az országos középiskolai tanáregyesület tegnapi millennárius közgyűlésén. —

Tisztelt közgyűlés! Engedjék meg szívesen köszöntenem mindnyájukat s egyszerűen biztosítanom, hogy a szónoklatnak ebben a klasszikus esztendejében nem kívánom és nem is merném hosszabb beszéddel tenni próbára türelmüket. Csak egy rövid szóval hadd fejezzem ki amaz érzések őszinte melegségét, melyek szívünket eltöltik, mikor a négy felyam és három bérce ezer éve magyarrá lett hazájának minden vidékéről összeseregelve találkozunk s kezét fogunk egymással. Ebben az esztendőben a magyar emberek kézfogása nemcsak köszöntés, hanem fogadás is. Bizonyára fogadás is. Mai közgyűlésünk megnyitója azoknak a nagyfontosságú kulturális tanácskozássoknak, melyek egész iskolai ügyünkre kiterjedőleg holnap veszik majd kezdetüket.

A honfoglalás ezredéves ünnepének kétségkívül egyik legméltóbb momentumuma lesz ez a kongresszus. A régi honfoglalók emlékére, kik diadalmas csaták után itt a főváros szomszédságában gyűltek pihenőre, találkozni fognak az új honfoglalók, kik a magyar karddal elfoglalt és egyesített hazának a magyar mivelődésben való egyesítését tekintik és követik hivatásukul. Ez új honfoglaló seregnek előcsapatául találkozunk mi középiskolai tanárok már ma, hogy majdan egyesületi ügyeink elintézése után elfoglaljuk helyünket a seregben.

Mikor ennek a seregnek lelke munkál bennünk, nem ujon szabott irást követünk, nem ujon támadt eszmét szolgálunk, hanem csak karunknak, a magyar tanárságnak dicső hagyományát folytatjuk. Nem fárasztom önöket történeti fejtegetésekre, csak két vonást említek meg egyszerűen a magyar iskola múltjából, ennek már abból a korából, melyben jelen típusai határozottabban kezdenek elkülönülni s ma fennálló intézetünk körül a legregibbek alakulnak. Innen, az újkor elejéről maradt irodalmi emlékeink bizonyítják, hogy a magyar iskola az első egyike volt, melyben a nemzeti nyelvet tanítani kezdték s benne a nemzeti irányzatnak ezek az első jelentkezései mint egy gyakorlati alapot vetették Comenius pedagógiai eszméinek.

A másik vonás, melyet említeni kívánok, hogy a magyar iskola ugyancsak az első egyike volt a világon, mely Apáczaival a nemzetközi eszmének öntudatos szolgálatára törekedett. Iskolánknak ez a törekvése az idők viszonyaihoz és áramlataihoz képest erősebben, vagy burkoltabban, öntudatosabban, vagy önkéntelenebbül, de mindenkor mintegy ös faji tulajdonságunknak elemi erejével élt és hatott.

Midőn mi, a magyar középiskola képviselői egész lelkünkkel szolgálni igyekezünk a mivelődés zászlaja alatt a nemzeti eszmét: nem új irányba tereljük nemzetünk szellemét, hanem elődeink utját követve, az új idők követelményei és föltételei szerint annak a szellemnek leghevesesebb és legjellemzőbb tartalmát kifejtteni, megerősíteni és terjeszteni igyekszünk.

A külföldön még jó barátaink bizonyos nemzeti önzést szoktak szemünkre vetni. Ha önzés az, a mi nek szíve és karjai mindig tárva vannak: a mi szabadságot és műveltséget kínál mindenkinek, a mi a legmagasabb emberi javaknak minél szélesebb körben terjesztésén fáradoz: úgy mitsem röstelkedhetünk

e nemzeti önzésünk miatt. A mint a mi munkánkban jelentkeznek, ennek egy eszmétől való áthatottságában, az eszmének feláldozó szolgálatában; érzelmi jelleme és hatása szerint más-e, mint legnemesebb ideálmunk? Mikor a nemzeti önzést képviselve, a kívül állókat nem erőszakkal bele fojtani, hanem művelés által hozzáemelni kívánjuk: nem eszményi munkát végezzünk-e, hála istennek?

Hogy ez a nemzeti érzület megadja és körzi ellentétes áramlatokat szemben a magyar iskolának és munkájának ideális jellemét és ösztönét?

Ennek az idealizmusnak kell áthatnia feladatunk felfogását és munkánk végezését; még pedig ennek nemcsak nemzeti, hanem általában művelő irányában is. A tapasztalás azt mutatja, hogy a magyar iskola, a magyar tudomány a műveltségnek minél magasabb színvonalára emel valaki, annál erősebb kötelezővel fűzi a magyarsághoz. E tapasztalás és szolgálataik vezessék tanácskozásiukat és szolgálataik munkásságunknak vezérő fonatát.

Le van ideális törekvéseinknek tüzhelye mindenha egyesületünk, melynek új szervezete ugyszólván a mai közgyűlésünkkel lép érvénybe. Az új szervezet alapfelfogását egy régi magyar felfogás képezi: szabadságban van az egység. Ne feledjük azonban el, hogy ezen a felfogáson nyugvó szervezeteknek állandóságát és sikert csak a szabadon, önálló és kisebb körökkel érvényesülő erőnek közös, egyező, nagy célra törekvő érzülete biztosíthat. E szervezet csak akkor fog bevélni, eha az egyesületünkhöz való ragaszkodást, — a munkájában való részesség kedvét emelni fogja.

Adja Isten, hogy így legyen. Gondoljuk meg mindnyájan, hogy egyesületünk nem csak magunkért van, hanem azért, a miért mi is mindnyájan vagyunk: a viláosságért, mely nekünk siker, a nemzetnek erő, a hazának dicsőség.

Debreczen közegészségügye 1895-ben.

Debreczen, július 3.

Dr. S á r v á r y Gyula városi tisztifőorvos tegnap terjesztette be a városi tanácshoz jelentését Debreczen múlt évi közegészségügyi állapotáról.

Ízen érdekes és tanulságos dolgokat tár elénk számadataival a főorvosi jelentés, melyet a polgármester évi jelentéséhez csatolnak s annak idején majd a közgyűlés elé terjesztettek, azután pedig felküldik a belügyminiszteriumhoz.

A közegészségügyi jelentést a következőkben ismertetjük:

Debreczen közegészségügye 1895. évben, viszonyítva az ezt megelőző évhez, jóval kedvezőtlenebb volt, mert fertőző betegségek nagyobb kiterjedésben uralkodtak és a halálozás is sokkal nagyobb volt.

A megbetegedések az év első negyedében leginkább a légzőszervek hurutos és lobos bántalmaiból és influenzából állottak, a második és harmadik negyedben az emésztőszervek hurutos bántalmaiból, míg a negyedik negyedben a légzőszervek hurutos és lobos bántalmaiból állottak.

Heveny ragályos betegségek közül a kanyaró és vörheny szeptember hótól kezdve egész az év végéig járványosan uralkodtak és utóbbi rendkívül sok áldozatot követelt.

Ezeket kívül szörványosan ronszó toroklob, szamarhurut, hasi hagymáz az egész

éven át, míg a himlő csak a második félévben észleltetett.

Trachoma 43 jelentetett be és összesen 256 trachoma beteg volt gyógykezelés alatt.

A népesedési mozgalmakat ez alább következő adatok tüntetik fel:

Született a város bel- és külterületén élve, ev. ref. 900 fi, 861 nő együtt 1761, róm. és g. kath. 263 fi, 260 nő, együtt 523, ág. ev. 22 fi, 13 nő, együtt 35, izraelita 81 fi, 90 nő, együtt 171, összesen 1266 fi, 1224 nő, együtt 2490, azaz 1000 lakos után (a város népeségét az országos statisztikai hivatal adatai alapján 61 ezerre számítva) 40.82 százalék.

Ezek közül törvénytelen volt 315, azaz az élveszületetteknek 13 százaléka. Halvaszületett 124.

Meghalt a város bel- és külterületén ev. ref. 792 fi, 747 nő, együtt 1539, r. kath. 147 fi, 152 nő, együtt 299, g. kath. 27 fi, 12 nő, együtt 39, ág. ev. 11 fi, 10 nő, együtt 21, izraelita 55 fi, 46 nő, együtt 101, összesen 1032 fi, 967 nő, összesen 1999, azaz 1000 lakos után 32.77%.

Közegészségi szempontból fontosabb halálokok voltak: vesztülett gyengeség 155 (a halálokoknak 7.7%), görcsök 178 (8.9%), gyermekaszály 20 (1%), bélhurut 321 (16%), ronszó toroklob és torokgyík 38 (1.9%), kanyaró 18 (0.9%), szamarhurut 8 (0.4%), vörheny 116 (5.8%), himlő 4 (0.2%), hasi hagymáz 8 (0.4%), vérhas 5 (0.2%), gyermekági láz 6 (0.3%), pokolvar 4 (0.2%), tüdőlob 189 (9.4%), tüdőgümőkór 244 (12.2%).

Kor szerint a halálokok a következőleg oszlottak meg: meghalt egy éves korig 698, 1—5 évesig 393, 5—10 évesig 118, 10—20 évesig 78, 20—30 évesig 98, 30—40 évesig 91, 40—50 évesig 96, 50—60 évesig 119, 60 éven felül 307, 100 éven felül 1.

Az elhaltak közül orvosi segélyben nem részesült 7 éven aluli 47, 7 éven felüli 39, együtt 86.

A születési esetek összegéből a halálokok számát kivéve kitűnik, hogy az 1895 ik évben 491 fönyisziporulat volt, azaz 1000 lakos után 8.5 százalék.

Vedhimlő oltással hivatalosan foglalkozott 4 kerületi orvos és az ohati puszták orvosa, kik által összesen 1716 egyén oltott be.

Házasságra lépett ev. ref. 381, róm. és g. kath. 138, ág. ev. 11, izraelita 43, összesen 573 pár.

A közkórház betegforgalma a következő volt: 1895-re átjött 80 fi, 107 nő, együtt 187. 1895-ben felvétellett 1132 fi, 1137 nő, együtt 2269. 1895-ben meghalt 94 fi, 76 nő, együtt 170. 1896-ra maradt 68 fi, 105 nő, együtt 173.

A közkórházban elhaltak közül helybeli illetőségű volt 63, idegen illetőségű 107. A közkórház felszerelt ágyainak száma 282.

A betegsegélyezés emberbaráti jótékonyosságát a múlt évben 7 egyesület gyakorolta, ugyint a kerületi betegsegélyző pénztár, a budapesti általános munkás betegsegélyző egylet debreczeni előhelye, a könyvnyomdászok és betűöntők betegsegélyző egylete, az iparos ifjuság önképző és betegsegélyző egylete, a pinczerek betegsegélyző egylete, az izr. szentegylet, a Zion és a házaló betegsegélyző egyletek.

A gyógyszerárak száma nyolcz, ugyint 6 real — és kettő személyes jogu.

Az egészségügyi személyzet állott 43 orvostudorból, egy sebészből, 21 okleveles gyógyszerészből, Ezek közül 7 gyógytartalajdonos, 1 üzletvezető, 14 segéd, 3 gyógyszerész gyakoronkból és 69 bábából.

Letelepelt ez évben 6 orvostudor és 6 baba. Eltávozott a városból 1 orvostudor, meghalt 1 orvostudor. A működő orvosok közül hivatalos alkalmazásban volt 19. A közegészségügyi hatóságok működése a következő adatokból tűnik ki:

1. Élelmi és élvezeti szerek, italok stb. 456 esetben vizsgáltattak, mely alkalommal lefoglalás 4, elkobzás 24 esetben eszközöltetett.

2. A hatóság által nyilvántartott dajkaságon levő gyermek volt 244. A dajkaságba kiadott gyermekek egészségi állapotának megvizsgálását negyedévenként eszközölte az orvos-rendőri hatóság.

3. Iskolák, óvodák 616 esetben vizsgáltak. A midőn zsufolás 21 esetben találtott. Az elemi iskolák az uralkodó kanyaró és vörheny járvány miatt október 15-től december végéig be voltak zárva.

4. Közhelyiségek 1083 esetben vizsgáltak.

5. Lakások 763 esetben vizsgáltak.

6. A prostituáltak száma volt 62, kik hetenként kétszer vizsgáltak, mely vizsgálatok alkalmával 84 esetben találtak bujacosoknak.

A szervezeti szabályzat tárgyalása.

— Városi rendkívüli közgyűlés. —

Debreczen, július 3.

I

(K.) Zengj nekem oh muzsa, a sokat hányatot férfiuról, a ki rendkívül sokat szenvedett, a mig Trójának városát elhagyta, akarom mondani, mig a tárgyalás felvételét el tudta fogadtatni. Homéri stílusban kell kezdenem ezt a visszaillesztést, hogy a végén természetesen legyen a homeri kacaj.

Nem hiába sántít minden hasonlat, mert az enyémmel is könnytelen vagyok elismerni, hogy a Trója városát elhagyott férfiúval legfeljebb fufang és számítás, de nem egyéb tekintetben hasonlítható össze a miénk, a ki szintén odaköltöztette magát elűöki székéhez (legalább elméletben) hogy valamiképen ki ne ugorjék a közgyűlési teremből, miután fölébe is viasztot öntetvén, nem akart képes lenni befogadni a halasztásról éneklő ellenzéki szívének csábos hangjait.

Ezt az utolsó művetet — t. i. a füleken jó előre történt eltorlaszolását tegnap minden komoly érv ellenében — különben nemcsak a főispán, hanem az egész kormánypart jó előre elvégezte, annyira, hogy Márk Endre beszédét épen ott kezdték helyeselni, a hol imélté J u h á s z Ignác érveit.

De mégis, mintha az a zugás, a melyet hivatalból bedugott füleikben az ellenzéki szónokok szavai, érvei és indítványai szültek, valami jóleső érzést támasztottak volna a mamelukok körében, nem igen mutatkozott arczukon az a f u r o r t e n t o n i c u s akarom mondani: D e g e n f e l d i a n u s, a melyet ugyancsak az indítvánnyal szemben ma egy hete tapasztaltunk. — Mindössze L e n g y e l Imre nyitotta tágra szeméit és száját, valamint karjait egyaránt, mintegy megakarván valamelyikkel a három közül ragadni ennek a szervezési szabályzatnak szellemét, hogy valamiképen meg ne juhászodjék az ellenzék szavától se ne repüljön harmincz napra, vagy esetleg ő-zig a végét annyira varó finom orrok elől.

Eredeti volt látni azokat az arczokat, a melyek a Márk Endre szájából hallva teljesen kiderültek azon érvekre, amelyekkel előbb J u h á s z Ignác hozott fel, hogy mint borultak be, a mint a főispán had-segéd kijelentette, hogy azok elfogadhatatlanok — hogy miért, azzal adós maradván.

A legmulatságosabb azonban minden-esetre ő volt, a megköszöntött Odysseus. Hogy kapálózott, mikor közrefogták, az egyik szónok egyik, a másik a másik oldaláról a kérdésnek, csalogatva az igazság berkeibe, holott tudhatták volna előre, hogy a mi Józsefünknek be vannak dugva a fülei s nem kell attól félni, hogy meghallván kibeszélik azokat a teremből, a kik h a l a s z t á s t kérnek tőle a méltányosság nevében. A környék mindinkább hajlani látszott a jó szóra s szinte mulatott a főispán erőlködésén, hogy hiszen ha elhalasztják sem fogják azt tanulmányozni. S ő akart B a k o n y i Samudra következtetlenséget rásütni! Oh, a kjs ártatlan!

Hanem mindamellelt önkéntelenül engedett a nagy tüzben. Megígérte, hogy a kimutatást elkészíteti, hanem akkor imét észrevette magát. — Indokolást kérnek, előadói magyarázatot? Oh, azt a debreczeni közgyűlési teremben nem szabad kérni, mi nálunk mindennek csak egy a l e v e g ő b ő l kell történni! Hanem a párta, az aztán gondoskodott arról, hogy igaza legyen!

Gondoskodott annyira, hogy még az alvezérét, a polgármestert sem akarta meghallgatni, annyira kívánta a szavazást. Az igaz, hogy sokat nyert volna vele a kormánypart, ha véletlenül azt a pár szót sem tudja elmondani, — viszont az ellenzék sokat veszített volna.

Hiszen olyan komolyan indult ez a tárgyalás, hogy a főispán már-már kiverődött az odysseusi küzdelem veritéke, annyira sokat hányódott a mentegelőzések tengerén, mikor feláll hű öreg társa az elnökségben s azt mondja, hogy a javaslat indokolása kézben van s nem más, mint maga a javaslat!

A milyen homéri kacaj erre a remek kijelentésre támadt, az maga megérte azt a vitát, a mit az ellenzék a tárgyalás kezdetén provokált!

A hangulat tehát meglehetősen volt a szavazás kezdetén, anoak folyása közben pedig némi szenzáció vegyült bele. A kormánypart teljes ijedtséggel volt kénytelen konstataálni, — hogy az i g e n e k folyton lépést tartanak a hivatalos n e m e k k e l s a tábor nagyon fogyatékos.

Ugy látszik, a mameluk uraknak nem »smakkol» a szabályzat s a 100 ezer frtos fizetésemelés! Siettek is minden szavazatot megkaparintani, amit csak tudtak! Szegény B a r t h a Dániel nem hallotta a kérdés felvetését s n e m m e l szavazott s alig akarták megengedni, hogy kijavítsa... J a m b o r Ferencz bátyánk pedig nevéhez illő komolysággal szundikált a székén, amikor hallotta a nevet. — I g e n! kiáltja a jámbor, pedig szegény n e m t akart mondani! A névsor olvasás nagy buzgalmában V e r t e s s y bácsi is i g e n t talált kiáltani, — alig győzött eleget útni a szájára ezért a nagy vétekkért miközben mindig a mellette ülő főispán arcz hangulatát nézte s csak akkor nyugodott meg mikor látta, hogy tévedésén az is edesdeden nevet.

Mikor aztán a főispán kihirdette az eredményt, a körüle ülők arczán ott ült a szomorú — vig felsőhajítás, s átvonult az egész teremben, mintha csak hangosan elmondták volna a középső asztalt lefoglalt S i m o n f f y, A b r a h á m, K ö r n e r V e c s e y, S t a h l, V é r t e s s y és R o n c s i k s hangzókulit, de léleklében hallott viszhangként csengett mindeuki fülében: »Hetén vagyunk Uram, heten!»

No igen, mert hát szeptemberben tisztújítás lesz, épen elégnek kellett lennie a tisztviselői szavazatoknak, hogy a tárgyalást el ne halasszák s addig meglegyen a fizetés rendezés...

Az általános feltűnést azonban a tegnapi közgyűlésen két ember keltette: J ó n a Dániel és S i m o n f f y Imre. Az első azzal, hogy nem beszélt, az utóbbi azzal, hogy átvette a Jóna szerepét s indítványozott fűfát, tücsköt bogarat. Mikor hallottuk, hogy a polgármester nem adja meg a főszámvevőnek a zárlatrendelés jogát, minden szem J ó n a Dánielt kereste. — Hogyan? Hát ezt nem ő indítványozza? Hiszen ilyen badarságra csak az képes, aki a főszámvevővel olyan ellentétben áll, mint J ó n a Dániel S z a b ó J ó z s e f f e l! S kénytelenek voltunk elhinni, hogy ezt S i m o n f f y Imre indítványozta, aki mar csaknem egy félszázada szolgálja a várost!

Az öreg urak különben egyáltalán nem volt szerencséje... Minél többet akadékoskodott, annál kevesebb reménytel tekintetelt a jövőbe indítványai sorsának tekintetében.

Az lett azonban — bizonyára szeredán — a sors könyvébe valamely párka által beirattatva, miszerint csütörtökön közgyűlések szokassanak tartatni Debreczen városában,

hogy szeredáról felvirradva minden jó lélek által dicsértessék az Ur, aki hivatik Józsefnek és lakoztatik általa a vármegye házában. Mivelhogy pedig ezen bizonyos József által a Lászlónak szenteltetett napon kitaláltott, miszerint azon szervezetét, melynek tekintetében Debreczen városa ennek utánra szabályoztatni célozta, hogy valamely tisztviselői által a rendnek nevezetett közfoglalom ellen tételve ne legyen, — ezen a héten szeredán lefektetett magokat a megbízottatott tagok olyatén csütörtökre ébredtessék általuk, melytől rózsás ujjá által a hajnalnak közösen leendett felgyűjtetésbe vezéreltessenek mire az óra mutató által a kilenczen keresztül haladtatott volna: hozzá is fogott a tárgyaláshoz.

Hol is a fentebb megjelöltetett Józsefnek főbbféle hányattatásai lettek azonban véghez vite, amelyek által annyira felbőszítették vala, miszerint kijelentetett általa, miszerint a régebben letűntetett időben készítettett szabályoztatásokban annak tekintetében tételt intezkedés, vajjon a k ö l t s é g v e t é s n e m l e t t é t u l h a l a d v a e n é l f o g v a c s a k ö r ü l t e t i k á l t a l a, h a u j j á a l a k i t a t a s a b a n i s u g y s z e r v e z t e t i k a k e z e l t e t e s i s z a b á l y o z t a t á s h o g y k i m o n d a t i k, m i s z e r i n t a f ő s z á m v e v ő á l t a l ü g y e l v e l e s z a r r a, v a j j o n a k ö l t s é g v e t é s n e m l e t t é t u l h a l a d v a, s n e h o g y v a l a m e l y v a d m a g y a r á l t a l e k i f e j z e t e t e s e l l e n k i f o g á s o l t a t á s t é t e s s é k, h i v a t k o z t a t o t t a z o n b i z o n y o s J ó z s e f á l t a l a r é g e b b e n h o z a t o t t s z e r v e z t e t e s i s z a b á l y o z t a t á s n a k u g y a n e z e n p o n t j á r a e g y s z e r s m i n d a z o n b a n l á t t a t n i e n g e d t e t e t t á l t a l a, h o g y s z e m é b ő l k i o l v a s t a s s é k, m i s z e r i n t ő á l t a l a e t e k i n t e t b e n u t a s í t á s v é t e t e t t B a n f f y D e z s ő b á r o t t o l a l e g k ö z e l e b b i s z e r e d á n: t e h á t a s z ö v e g m e g h a g y a t n i r e n d e l t e t t a m i á l t a l u n k e z e n e l k i f e j z e t e t t r o p p a n m e n n y i s é g b e n m e g m e r t e t t e t t ő r ü l t e t e s r e, m e r t m i á l t a l u n k e z e n i r á l y n e m b i r a t i k t o v á b b!

A mai közgyűlés.

— Saját tudósítónktól. —

Csakugyan nem volt igaza az esős idővel érvelőknek, ma reggel is kellemesebb volt a teremben, mint a szabadban, még sem volt még 1/4 tízkor 20 embernél több a teremben. A tisztviselők közül csak V é r t e s s y István nézett be egy perczre, azonban ő is kivonult, hogy valamiképen disszidensnek ne legyen tekinthető s azután csakis a főispán háta megett került elő.

Flnök az ülést megnyitván a mult ülés jegyzőkönyvét hitelesítették.

Csakugyan jó gondolat volt a főispántól ez a jegyzőkönyv olvasatás. Vecsey tanácsnok ugyan nem köszönte meg nagyon, mert hiszen állt még előtte mára elég olvasni való, de nyugodjék meg, hiszen megvagyon írva: akinek sok van, annak adatik, akinek kevés, amije van is elvételik, ne csodálkozzék tehát, hogy R o n c s i k és S z a b ó mára pihehenésre voltak utalva. A mig ezek folytak, a polgármester teljesen berendezkedhetett s asztalát teljesen megrakhatta paksamétával, hogy elrejtse a közgyűlést a jövőbeli előh o z a k o d á s a i n a k arnyékában. A közgyűlési tagok létszáma pedig felemelkedhetett az olvasás alatt vagy 30—35-ra.

Háromnegyed 10 felé járt az idő, mikor a tárgyalások a 143. §-nál a g y á m p é n z t á r h a t á s k ö r é n e l m e g k e z d ő t t e k. Ezt J u h á s z Ignác indítványára így módosították: »A gyámpénztárnok hatásköre a gyámoltakok és gondnokoltaknak a pénztárba elhelyezett pénzeinek és pénzületeinek vagyoni felelősség melletti kezelésére terjed ki.

Az adó pénztár teendőinél G e r g e l y Antal felhozta, hogy a jelenlegi rendszernek az adópenztárnok megfelelni nem képes, ezért az utadópénztár kezelését ki kívánja vétetni.

M á r k Endre bzonitja, hogy ha más

helyen fogják az adót szedni, annak beszedése elmarad,

A br a h á m László szintén fenn kívánja tartatni a szakaszt, mert a mai bajnak csak a helyszüke az oka. De ha egyszer a varosháza t a l á n f e l é p ü l (derült-ség), a bajon segítve lesz.

Dr. N a g y Zsigmond szintén kívánja az egységes kezelést, mert hiszen vele is megtörtént, hogy utadót akart fizetni és nem fogadták el, mert még nem volt kivétel. Már pedig az adót el kell fogadni, ha valaki az adót t u k m a l j a a pénzártra! (Derült-ség.) — De az egységes kezelést megkivánja, hogy ne legyen külön utadókönyv, hanem azt is vezessék be az általánosba.

A polgármester indítványára egy új fejezetet kapcsolnak a javaslatba a 148 § után, mely szerint: »A város felügyelete alatti pénztárak kezelői a közgyűlés által időközben netalan reájuk bízandó teendőkért külön díjazást nem igényelhetnek.«

A 149. §-nál a főispán azt magyarázta, hogy az adóügyi tanácsnok mellett az adóügyi osztály főnökének állása »fenttartatni szándékolatik«, természetesen, hogy ekképen az ő általa javasoltatott szöveg e l l e t t f o g a d v a.

A 150. §-nál az a) pontba beszúrták, hogy az adóügyi osztály havonként a polgármesternek is tesz jelentést, a c) pontba beszúrták, hogy a törlés végett a bevehetetlen adók n o v. 1-s e j é i g terjesztendők be.

Az e) pontnál dr. N a g y Zsigmond az e g y e z t e s szöveget e g y b e v e t e s s e l kívánta helyettesíteni, mert csak ez felel meg a műveletnek. A polgármester úgy látja, hogy a biz. tagok »nem értik ezt a »manipuláció«, mert nem az adóügyi osztály, hanem a kir. adóhivatal hitelesíti a tabellát. Magát a pontot különben az n) ponthoz csatolták.

A g) pontnál dr. N a g y Zs. a leírás helyett történet indítványoz, mert az első anyyi, mint leírás (K o n c z Ákos tagadólaga) s ilyen használatban oly vaskos germanizmus, mely Debreczen város szabályrendeletében meg nem tűrhető. Erre aztán K o n c z meg n u r á l h a t t a, hogy egyenesen oda ne menjen tanári szerkesztői és bizottsági tagsági tekintetben egyaránt kollegájához, hogy középső minőségben annyiszor alkalmazottságon elfogva bizonyára kiesésről czáfólo tehetségevel meggyőzz. N a g y Zsigmondot a l e í r á s helyeségéről M i g e r r ó l vitatkozott hangyabolyként a közgyűlés, a polgármester újra előhozakodott valamivel. Nevezetesen, hogy a bevehetetlen adókról negyedévenként tegyék meg a szóban forgó jelentést s erre már a főispán is kijelenté, hogy ő nagy-aga tévedésben méltóztatik lenni. Ezt aztán nem is fogadták el. A t ö r l e s r e i s csak K i s s Albert, dr. B a k o n y i Samu, A b r a h á m László, M a r k E n d r e és dr. N a g y Zsigmond szavaztak, a többiek valamennyien jobbnak tartották a dr. K o l a e s K o n c z magyarságát s a bevehetetlen adókat ezenül is »abschreiben« fogják. Az n) ponthoz K i s s Albert javasolta, hogy az adópénztárnok a felek által fizetett összeget a különböző adónemek között a törvény rendelkezései szerint megosztani tartozik. Elfogadták.

A s z e m é l y z e t e t felsoroló 15 §-nál K i s s Albert kérde, hogy hány új állás van közte. A főispán feleli, hogy az eddig napdíjasokkal betöltött birtok-és hadmentességi díj-nyilvántartási állások. Erre K i s s Albert kihagyatni óhajtja. Szótöbbséggel elfogadták.

A mérnöki hivatal.

Ekkor jött a szenzáció a XIV. rész, a m é r n ö k i h i v a t a l. Mindjárt a czímmel felszólaít R e i c h m a n n Á r m i n s hangsúlyozta, hogy a javaslatban foglalt rendelkezések a városnak milliókra menő károkat fog okozni. Ő hivatkozik arra, hogy eddig részt az országban es külföldön egyaránt, ennélfogva egész nyugodtan mert felállana s a mérnöki hivatalról szóló rész helyett indokolt módosítási javaslatot beadni, melyet ker fololvastatni. (A nagy fontosságú ja-

vaslatot lapunk már 10 nappal ezelőtt közölte. V e c s e y előadó olvassa a javaslatot.

Az olvasás alatt, minthogy a javaslatot mindenki ismerte, jól meg lehetett figyelni a gyűlés hangulatát. Mintha komolyan vette volna a javaslatot a kormánypárt is, hanem amint odaért V e c s e y, hogy a »szervezési szabályzat semmi egyéb, mint a jelenlegi mérnöki hivatal elhibázott szervezetének tovább fentartása, illetve a jelen személyzet javadalmazásának nagy mértékben való emelése«, a főispán ajkán megjelent az a b i z o n y o s mosoly s a kormánypárti hangulat kezdett R e i c h m a n n Á r m i n ellen fordulni.

L e n g y e l Imre vállalkozott, hogy ennek hangot adjon s ezen kezdte, hogy ma is helyettes a főmérnök, mert még nincs kellőleg szervezve s akkor már oda konvergált, hogy jobbat a szervező bizottság a XIV. rész-nél nem tudott találni. Aztán kisütötte, hogy a milliókra menő hasznót ő csak a fizetésben találhatná fel, ha tudna. Demikve mivel hasznat nem látja nem fogadja el.

B a k o n y i Samu dr.: A ki figyelemmel elolvasta s még inkább meghallgatta, a R e i c h m a n n Á r m i n módosítási javaslatát be kellett látnia, hogy ha valaki írásban adja, be javaslatát, az nagy haszonra, ha az előadási képességek oly nagy mértékével nem bír, mint más, mert hiszen ez komolyabb fogadtatást érdemelt volna, mint a milyenben az indítványozó előadását részesítették. Hangsúlyozza, hogy ez a kérdés mutatja, hogy a »többségi előadományok« legnagyobb hiánya az, hogy indokolása nincs. A módosításnak legnagyobb elonye az, hogy a mérnöki hivatal szakosztályait önállóan szervezi, a helyett, hogy mint az eredeti, megengedné azt, hogy a főmérnök a szakosztályok vezetőit felelőssé teszi. Mert hiszen ez a módosítás m ű s z a k i hivatalt szervez s ennél nagyfontosságú az előzetes gyakorlata az ellátó hivatalnoknak. L e n g y e l l. kifogásolja, hogy a módosítás nem ir elő a főnöknek külön teendő; de azt az eredeti sem teszi. — A kettő között az a különbség, hogy az eredeti szerint a főnök egy f ő m é r n ö k, a módosítás szerint pedig e g y m ű s z a k i t a n á c s n o k, a k i t a g j a a t a n á c s n a k, (D é g e n f e l d: Az nem lehet.) Igenis lehet. A törvény 76 §-a elrendeli, hogy a városi tanács tagjai a tanácsnokok; ez a módosítás állítani akar, egy muszaki tanácsnoki állást s ez a városnak jogában áll. Ennek az állásnak ilyen hatáskörrel való szervezése pedig éppen a muszaki szakban igen szükséges. Azt mondta Lengyel Imre, hogy a 750 frt soka lesz millió. Hiszen nemcsak a pozitív hasznót kell tekinteni, hanem a d a m n u m c e s s a n s t i s (D é g e n f e l d: donum cessans!) K é r m, én is megtanultam latinul, s tudom mint jogász is a kettő közt a különbséget s hangsúlyozza a damnum cessans-t, hogy megment-sük a d a m n u m e m e r g e n s t ó l a várost, amiben addig anyyi része volt. — Ime péld. a B i k a, a kaszárnyák építése stb. Ő csak arra reflektál, amit látott. Debreczen városának a módosításban javasolt szervezetre igen nagy szüksége van, — mert csak az ilyen szervezet tesz beennünket képessé, hogy pl. modern város- és utcarendezési programot állíthassunk.

B a l k á n y i Miklós dr. úgy látja, hogy a módosítás háromban különbözik az eredetitől, az egyik az, hogy igen sok dologról, amelyek az eredetiben benne vannak, nem szól (B a k o n y i Samu: Mert azt elfogadja!) A másik a fizetés ügye, a miről a XIV. rész nem szól, a harmadik és a legfontosabb, sőt magában is igen fontos különbség a szakosztályok függetlenítése. Erre nézve szerinte a 15-ös bizottság is körülnézett az országban s úgy látta, hogy éppen a függetlenítés káros s éppen ezért ez az egy maga elég arra, hogy ő e l n e f o g a d j a.

K o l a János dr. azért szólal fel, mert ő volt a 15-ös bizottság elnöke. A bizottságban kívül álló szakértők is résztvettek. Hosszasan ismétli Lengyel és Balkányi szavait s azt állítja, hogy a módosítás szerint a főnök nem

felelős a szakosztályok működéséért, — (Felkiáltások: de hogy nem!) méltóztassék engem megérteni. (Felkiáltások: nem lehet!) A mi a főnök hatáskörét illeti, azt elmondta Balkányi. Ő kívánja, hogy a tanács tagja legyen.

Eloők felteszi a kérdést, elfogadja-e a közgyűlés a XIV. részt részletes tárgyalás alapjául? A nagy többség feláll, csak Reichmann és dr. Bakonyi ül.

A 153 §-t elfogadják. A 154. §-nál feláll dr. Bakonyi és indítványozza, hogy a hivatal élére m ű s z a k i t a n á c s n o k o t állítsanak, a kit a közgyűlés válasszon. Már szinte hallja a hivatkozást az 1890 I. tcz. 17 §-ára, pedig abból nem következik az az általános rendelkezés, mely a mérnöki hivatal összes személyzetének kinevezését követeli. — Hiszen az a törvény maga is speciális, a szakasz pedig különösen a törvényhatósági utakról szól, a kinek tehát ezen utakhoz nincs köze s ekként a muszaki tanácsnok is az 1886. XXI-ik tcz. értelmében v á l a s z t á s alá jön. A kinevezendők: között törvényhatósági mérnök nincs (D é g e n f e l d: mert 4 évvel később rendelték el.) De annak a törvénynek általános rendelkezést magyarázni nem lehet. Hiszen a törvény a levéltárnokot kineveztetni rendeli, s mi mégis választunk egy levéltárnokot s ez a természetes logikája a törvénynek.

K o l a János röviden akar szólni s azt állítja, hogy a muszaki tanácsnak soha sem lesz főmérnök s ő az utóbbihoz ragaszkodik s ő a választást nem fogadja el.

D é g e n f e l d gr. a törvény rendelkezését általánosnak tartja. A levéltárnok esete egészen kivételes, sőt a törvény nem is teljesen egyező (?) dolog s a másikkal össze nem hasonlítható.

Balkányi után K i s s Albert hangsúlyozza, hogy a szakosztályok a javaslatban és el vannak különítve; egyébként csúszkák a B a k o n y i dr. neze ében, mert a köztuti törvényt ő is speciális rendelkezésünk tartja Debreczen városának pedig nemcsak uti mérnökökre van szüksége. Ami pedig azt illeti hogy a módosításához hasonló esetre ne volna példa, ő úgy van értesülve, hogy az éppen egy nagy város szervezéséből szószent van le-másolva. Amit pedig a személyzet elkülönítését illeti, ez lehet felfogás dolga, de bizonyos az, hogy ma már egy ember nem érhet mindent s azokat alkalmazásba csereberélni nem lehet s a Kola-féle hivatkozás nagyon felesleges, mert a köztuti törvény az építési szakban nem lehet irányadó.

J u h á s z Ignác a főispán szavival foglalkozik, Törvényre hivatkozásnál az az első dolog, hogy az illető tudja, hogy az idézett törvény micsoda tárgyalásról szól. — A jelen esetben ez áll, hiszen az 1890: I. t-cz. a k ö z u t a k r ó l é s v á m o k r ó l s z ó l, tehát minden egyes szakasza csak arra vonatkozik, sőt a 17 §. fejezett egyenesen a t ö r v é n y h a t ó a g y u t a k k ö z i g a z g a t a s á r ó l szól. Ennek a szakasznak bármiféle magyarozatánál csakis a köztutakról lehet szó s az általános rendelkezésekre nézve csak erőszak utján, f i z i k a i l a g, d e n e m é r t e l m i l e g lehet azt mondani, hogy m i n d e n m é r n ö k ö t a f ő i s p á n n e v e z k i. Ha a törvény ezt akarta volna, akkor egyenesen hivatkozott volna az 1886: XXI. t-czikkre. A mi a muszaki tanácsnok hatáskörét és tanácsi tagságát illeti, arra nézve a t ö r v é n y n e m r e n d e l k e z i k t i l t ó l a g, — a 3. §. pedig kimondja, hogy a törvényhatóság saját belügyeiben ön-állólaga intézkedik. Nekünk tehát a tanácsba be lehet vinnünk a mérnöki hivatal főnökét.

R e i c h m a n n Á r m i n hangsúlyozta, hogy az ő javaslatában foglalt főnök csak ezimben különbözik a tervezett főmérnöki állástól és kifejti, hogy a jelenlegi állapot tarthatatlan s millió kárt okozhat Debreczennek.

M á r k E n d r e szükségesnek tartja, hogy a főmérnöknek megahagyjuk a személyzettel szemben a rendelkezési jogot.

N a g y Zsigmond drt. az eddig felhozott okok meg nem győzték, mert az 1890 t. cz.

17 §-ának első bekezdése világosan rendelkezik arra nézve, hogy a főispánnak a törvényhatóság utaira nézve igenis joga van ki nevezni, s csak az 1890. után felállítandó külön törvényhatósági mérnökökről szól az utak tekintetében. (Felkiáltás: szavazzunk!) Én mindig a közszabadságok kiterjesztésének voltam barátja s mindenki szavát meghallgattam, azért elvárom, hogy az én felszólalásomat is — meghallgassák. Mivel pedig a törvény ebben expressis verbis nem intézkedik, ó a választás mellett van.

Kovács József hivatkozik Márk és a főispán ellenében arra, hogy a 18 §-ta harmadik olvasásában is lehet módosítani. Az ügyvédik a mara elnökökével és helyettes alelnökökével szemben kifejezi azt a nézetét, hogy a törvény erre nem intézkedik. Hiszen ő elhiszi azt, hogy mindamelllett megszavazzák e szakaszt azok, akik kórházat építenek egy millió frt költséggel, s ennek élére a főispánnal neveztetnek ki igazgatót, de azért az nem áll törvény alapján.

Márk Endre és Dégenfeld gr. mentegelőzései utána Simonffy Imre — akit maga a főispán nem akart engedni, hogy szóljon, — igyekezett az ellenzéknek megfelelni jó hosszasan.

Elnök felteszi a kérdést, elfogadják-e Bakonyi dr. javaslatát. A nagy többség a műszaki tanácsnoki állást elveti (köztük volt Stahl Geza is!). A választást szintén s a 154 §-t változatlanul elfogadják. A 155 §-t befő csoport helyett szakot tesznek s a közgyűlést holnapra halasztják.

Ujdonságok.

* **Egyházközségi közgyűlés.** Vasárnap folyó hó 5-én, az ev. ref. kistemplomban egyházközségi közgyűlés tartották, a melyen az az ev. ref. egyház presbiteriuma és az egyházközségi tanács választott tagjai két annyian mint a presbiterium tagjai vesznek részt. Az egyházközségi közgyűlésen a presbiterium elnöke, Kiss Áron püspök és Simonffy Imre főgondnok, vagy a püspök távollétében a legidősebb lelkész Némethy Lajos fognak elnökölni. Az egyházközségi közgyűlés tárgya a Papp József-féle ház és a Galbóczy féle ház kertjének eladása lesz.

* **Az országos középiskolai tanáregyesület közgyűlése.** Lapunk tegnapi számának távirati rovatában már megemlékeztünk arról a nagyfontosságú közgyűlésről, mely tegnap vette kezdetét Budapesten. A magyar közoktatás minden tényezője összesereglett e napra Budapesten s ott részt vettek Debreczenből Dóczi Imre ev. ref. főgymn. igazgató és Dr. Kardos Albert főreáliskolai tanár, mint a debreczeni tanári kör kiküldöttei. Ezenkívül még több debreczeni tanferfi vett részt a közgyűlésen. — A gyűlésen, melyen Bóth y Zsolt elnökölt, megjelentek: Zsilinszky Mihály államtitkar, Klamár János miniszteri tanácsos és Schmidt József kiállítási igazgató. A közgyűlés egyhangúlag elfogadta a debreczeni iránt, mely szerint a soronkívüli előléptéseknek egy százalék maximumát állapítsa meg a miniszter. A közgyűlés a választmánynak azon megtoldásával fogadja ezt el, hogy a minisztert, kéri, hogy a magasabb fizetési osztályba való kinevezésnél eddig folytatott rendszert a miniszterium mellőzze. Azoknak az öreg tanároknak, a kik sajátos viszonyok miatt (államosítás, községtől való átvétel) a rangsorból hátrajutnak, adassék kárpótlás más módon; de az érdemes tanárok rovására ne jussanak előre. Azután megalakították a választmánnyt, a melybe úgy Dóczi Imre, mint Kardos Albert bevalasztottak. Közgyűlés után bankett volt a melyen Dóczi Imre Zsilinszky Mihály államtitkára mondott pohárköszöntőt.

* **A polgári kör mulatsága.** A Polgári kör e hó 4-én tartja nyári mulatságát, a mely

minden bizonnyal méltó módon fog sorakozni az eddig tartott mulatságokhoz. Igazi magyaros, jóízű összejövetelek ezek, amelyek méltán vették ki maguknak a közönség pártolását. A 4-én megtastandó majálisra már szétküldték a meghívókat. A kik févedésből nem kaptak volna, de reflektálóak rá, forduljanak a körnek Tisza-palota I. emeletén levő helyiségében a rendezőséghez. A megkeresésnek készséggel tesz eleget a rendező bizottság.

* **Az adózók érdekében.** Az 1896., 1897. és 1898. évekre Hatvan-utczában kiveendő III. oszt. kereseti adókievetési lajstrom folyó év július hó 2-ikától a Hungaria épület II. emeletén levő adókievető osztálynál 8 napi közszemlére kitétetett és az adókievető bizottság működését f. évi július hó 10-én a városháza kis tanácstermében az alább kitűzött napokon d. e. 8 órától a következő sorrendben fogja megtartani és pedig: Jul. 10-én 1-től 60 tételig, 11-én 61-től 110 tételig, 13-án 111-től 170 tételig, 14-én 171-től 333 tételig. — Ennél fogva figyelmeztetnek a hatvan-utczában levő III. oszt. kereseti adó alá tartozó adózók, hogy a körszemlére kitétt lajstromot saját érdekében megtekinték. Végül megemlítették, hogy a Péterfi, Kossuth, Csapó, Varga, Piacz utczai kerületekre vonatkozó kivezeti lajstromnak közszemlére kitétele és tárgyalási hatnapok közhírre tétele következik.

* **A tisztviselők fizetésemelésé.** A főszámvevő elkészítette azon kimutatást, mely a jelenlegi és az új szervezetbe felvett tisztviselői és szolgaszemélyzeti fizetések összehasonlítását tartalmazza. A kimutatás szerint a tisztviselők jelenlegi fizetése összesen 121.817 frt 50 kr, az új szervezet szerint lakással együtt 182.600 frt, vagyis a mostaninál 60.782 frt 50 krral több. A szolgaszemélyzet fizetése jelenleg 50644 frt, az új szervezet szerint leane 71.710 frt, vagyis a mostaninál 21.066 frttal több. Vagyis az új szervezet szerint fizetés-emelés és lakbér együtt **82.848 forint 50 krt tesz ki.** — Ezen összeg fedezetére vonatkozólag Szabó József főszámvevő a következőket mondja: A mi ezen összegnek, mely csak a jövő évi költségvetésbe lenne beillesztendő — biztos fedezetét illeti, ez még most, míg a költségvetés keretével nem foglalkozunk, határozottan meg nem mondható azonban részint megtakarításokkal, részint kezünkben levő jövedelemforrások kihasználásával reményelhetők, hogy a költségvetés keretén belül ezen nagy összegnek látszó emelése is megoldható lesz.

* **Az ügyvédi kamarából.** A debreczeni ügyvédi kamara közhírre teszi, hogy Barna Endre mezővárosi ügyvéd, más kamara területére történt átköltözése következtében a névjegyzékből kitöröltetett.

* **Áthelyezés.** Az igazságügyminiszter — mint a hivatalos lap mai száma közli — Kovács Nihály nagy kikindai kir. járásbírósihoz végrehajtót a debreczeni kir. járásbírósihoz helyezte át.

* **Munkácsy és a cigányprimás.** Hogy világhírű művésznök hazatérte mily örömteljes viszhangot kellett szerte az országban, érdekesen bizonyítja a következő történetke: Farkas Sándor jónévű pécsi cigányprimás egy c-árdást szerzett, melyet elküldött a nagy mesternek, hogy engedő meg nevével elnevezni. Munkácsy készséggel beleegyezett, hogy a melodikus szép csárdás, melynek szövegét ismert nevű poetánk, Róna Béla írta, az ő nevével jelenjék meg. Így fekszik most előttünk a Munkácsy csárdás a mester hazatérése emlékére, melyet Valenti Károly fia pécsi zeneműkiadó adott ki. Nem kételkedünk, hogy az igen sikerült csárdás nemsokára népszerűvé válik.

* **Enders M. lovardája** tegnap este kezdte meg előadásainak sorozatát. — A Széchényi utca végén felállított kényelmes és viszlatlan ponyvával fedett sátorba igen díszes közönség sétált ki, a mely az egész előadás alatt sűrűn felhangzott tapsaival jutalmazta az előadókat. — A czirkusz társulat kiérdemli a pártfogást, mert sitűnő és hasz-

nálható tagjai vannak. Különösen Merkel V. igazgató, mint jockey, Francini nyújtótornász, Daire a sodrony művész arattak zajos tapsokat. A társulat többi kitűnő tagjaival szemben sem volt fukar a közönség a taps és eljenzésben. Reméljük, hogy a közönség pártfogásába veszi a czirkusz társulatot és Merkel igazgató gyakran fog lovardájában olyan elegáns közönséget és telt hazat látni.

* **Egy 14 éves jó házból való fiu** tanulóknak felvétetik Várkonyi János fűszerkereskedésében, Csapó-utca 548.

Közgyűlési botrányok.

Írta: Gondy Károly

I. »Holnap kilencz óraker!»

Mindenek előtt bocsánatot kell kérnem a főispántól, hogy a nagy fontosságú újabb városi mozzanatairól majdnem megelégedtem; látszólag kevés érdeklődést tanusítva csak ily késő ragadom meg sasként tollamat. A türethetlenségig fokozódó városi közgyűlések botrányos lefolyásáról mindazon által kíméletesen akarok értekezni: v a r j u tollal rajzoló hajszálvonásu quodlibetemet.

Más különben is nagyon kevés időt szakíthatok üzletemből: csak a baglyok segítségével végzem ezen írásbeli munkámat, melyet úgy lopva szentelhetek a közügynek.

Szerencse hogy a nappal gyűjtött szép arczvonások reminiscenciája oly szelidre hangolja estémet; szerencse, hogy fényképész és nem lutrista vagyok, mert örökké csak kilenczvenig erdmenytelenül olvasni szörnyen feldühösítene, mi bizonyára kiállhatlanná tenné minden soromat.

De még nem is tréfa ily tárgyhalmazt jól áttanulmányozni és utólagosan teljes érzéssel felülbírálni, aztán a közgyűlés szakított végét is akartam bevárni, mert avval tartják: A vég koronázza munkát.

A főispán rosszul kezdte, a legeslegelejtől rosszul vezette a munkáját: ne varjon tehát tőlem dicséretet; de biztosítom mihely alkalmat nyujt arra is, én leszek az, ki jó akaratát, nemes önzetlen és igaz szándékát polgártársaim irányában égig magasztalni fogom. Meg kell győződnie végre, hogy az igazságnak nincsen két oldala, és ha a porta január-t mindég nyitva felejt: háborura el kell készülnie.

Hogy Kassics lepiszkolta a katona minisztert, ki magát sem szóval, sem karddal, nem tudta védeni az nem annyira a miniszter mint az országgyűlési képviselő testület szégyene; de hogy Dégenfeld főispán gróf léte D-breczen városával még bizalmat is szavaztatott a menthetlen bárónak: avval csak nevelte az országos szégyent, mely örök szennyként ott tapadt a városi atyák által hitelesített jegyzőkönyvben.

Ezen hallatlan botrány után most már mindenre el lehetünk készülni: megeredtek a botrány büzös csatorná!... Korate coeli desuper!

Most már a vak is tapogathatja, hogy a főispán mily vak eszköze korrumpált kormányának, ki nem törődve a polgárok erenyével, vagyonával, vakon neki ront mindennek.

Hát mi már annyira gyávák és tehetetlenek vagyunk? veszedelmes fegyvereket a hátunkon kovácsoltunk?! Mi nekünk ezt már örökre túrnunk kell, mióta minden szónak hat golyó megfelel! Most már a hatalmak az Isten sem féltik... minden percze egy lövés esik. Feleslegesek lettek a vallás és papok; az Isten igéjét hirdetik a főispáni p a p l a n o k e.

Ah, igen!... »holnap, kilencz óraker, folytatjuk!»

Ha a férfi a férfit legyotton felszólít bizonyosan nem a kandurok módjára a ház tetején, de alatta valamelyik házból p, a k á v é h á z b a n, vagy a városházán találkoznak.

A kinek pedig a főispán adta a rándevüt az biztosan egyik vagy másikban megtalálható.

Mint politikai agens és reagens hol is találna magát jobban?! . . . A politikai fekete surrogat (szurógát) ambra illatja mellett mily fenséges eszmeke párolognak a piccoló-ból! . . . mily füstölt rendszabály, füstös hangulat és pácizt nyelvű, ünneplés némaság emelkedik a hon- és bizalom foglalók körképéből?! . . . Fekete kávé, fekete tonta, foly ott, a hol Jóna beszél és szücsöli a bölcsélet titkait.

Kicsit nagy szót hall, de annál nagyobb mond; legkevesbé alterálja a házi gond. Sokat prédikál, de még többet orgonál, mert bírja a nagy fuvó és a pedál. Otthon ügyes ciklopszai szítják a tüzet; így csak eléggé jól halad az üzlet. Sokszor meglátogatja a fő- és székvarost, és elhagyja a poros székvarost, elhozzán magával az ép legényeket . . . és in petto még egyéb lényegeket.

A „Villám” rég megszűnt helybeli éleztap azt közölte (nem egészen költötte) volt a politikai lakatosról hogy: „ü g y v é d i i r o d á t n y i t o t t — k u i c s e s a l e .” A lap szerkesztője Kereseknek ez ötletében van sok igaz is, mert csakugyan egy ügyvéd vezet benne.

Nagy kárára van a hazának hogy annyi okosság paragon és nem a parlamenti Wertheimben elfosforizál; de még, kár n k i e i s n e m a g e n t u r a t , ü g y v é d i e x t r a k a b i n e t t e l n y i t n i a , m i n t B a l o g h L e d é n e k , m i d ű n m a g a a f ő i s p á n i s s o k s z o r u g y s e b t i b e n f e l k a p a s z k o d i k s z e l l e m i o m n i b u s z á r a .

XIV. Lajos egy ácnak a fiát tette miniszterre, és ki merné tagadni, hogy nem Colbert tette franciaországot nagygyá?

A francia kultúra és kiváló műzleése alapját ö vetette m e g ; m a g a k ö r é b e v o n v a a v i l á g l e g j e l e s e b b t u d ó s a i t , m ű v é s z e i t é s i p a r o s a i t ; n e m s o k á r a P á r i s t t e t t e E u r ó p a v i l á g i t ű k ö z p o n t j á v á .

Nem küldte farsztó vándorutra a finnyás salonképes mesterlegényeket, hanem megfordítva a legjelesebb mestereket csalogatta a király nevében az országba (a hegy ment Mohamedhez) a francziát zseniális vezetése alatt mintanéppe nevelte.

Távolról sem tett úgy mint a mi sanyaró kormányunk, — melynek csak holt praedicatorum m a g a s é s k u l t i v á l j a a M e t t e r n i c h r e n d s z e r t — h o g y r a b o k k a l o s t r o m o l t a t j a s z a n a n d ű i p a r u n k d ű l e d e z ű v á r á t ; n e m h a s z n á l t a f e l a l e n y ű g ö z ű t b é k ű b a v e r t , e s a k b r u t á l i t á s r a h a j l ű n y e r i z o m z a t o t , a r a b l ű g y i k o s h a d a t a b e c s ű l e t e s a d ű f i z e t ű k m e g r o n t á s á r a . — P e r s z e a z i l y ű g y e k n e k n i n c s e n f o r u m a ; a z ű y e n e k b e h o g y i s m á r t a n á m a g á t a f ő i s p á n , k i n e m b á n n a h a a z a s o k r e b e l l i s m e s t e r e m b e r e g y b i z o n y o s n a p o n m i n d a k ö t e r b e k e r ű l n e .

A főispán, ki maga is vasbottal jár, mind a mellett a vassal bánó emberben bizik, ki nem egy szemet vert már a szabadság vastu-kájába, de még többet polgártársai fejébe. Ezt a gyenge vasembert egy n a p r a s e m n e l k ű l d z h e t i , k i v á t a z o n a b i z o n y o s n a p o n . . .

A mi lakatosunk nem olyan kovács, hogy azt Dr. Balkányi látja, midőn a főispán oly nehezen várja inter-bell-atióit a mesterségen kívül kormányparti szabados.

A kormányparti mindig nyom a latban; de a lakatos most ujabbán nagy hírnévre tett szert, egy teljes órig megvárta a Mátyás-templom előtt a nehéz ornatusba bujtatott magas klerust. — Az idő vas fogá bekapott a korona kincses láda fiába . . . ezt kellett kiszabadítani . . . A koronát felszabadítani a zár alól csupán egy kulccsal, kivált Zsigmondról elnevezett kápolnában, ahol ugyan csak Kanizsai érsek mentette meg tüzzel-vassal a koronát, mi az udvarnak mindég oly gondot ad.

No ha már a „korona” lakatosra szorult lehet-e azon csodálkozni, — ha a főispán is igénybe veszi a vasművész tudományát? egy huszonnégy órára nem tudja nélkülözni az udvari lakatos

Castor á revoir! . . . attaché au lavoiz
Ne me laissez past omber daus le desespoir
Van-e még oly pusztaszeri, ki Árpád után a Jóna nevet nem ismeri?! . . . Nem . . . nem megyen tentáért, mint Megyeri . . . elég neki magában a solutio ferri. Jeles miniszter! . . . lett az ácsból, Jónának inkább jusson a vasrácsból: Mikor emelheti kalapácsot, hogy készíthesse a nehéz vas rácsot a haldokló párt-nak, Jonathan? . . . csak nem gondolt arra még Jóna tán?! —

Tegyük fel, hogy a főispán volna XIV. Lajos király; bizonyosan Jónát tenné miniszterre. Feléledne újra a rococo stílus; eltörölné a föld színéről a pantalon-t; fehér parókában strimpfliben és csattos cipőben járnának az aszfalton, de még csoszogva a gyűlésteremben is. — Honny soit qui mal y pense!

A tudomány nagy hatalom. A főispánnak azonban nem kell a tudomány csak a jó kortes és a szavazat hirdető állány; nem approbált zseni láng, hanem az a p p r o b á l t k o r t e s t e h e t s é g u t á n o s z t o g a t j a a h i v a t a l t . É s v a l l j o n m i l e s z a s o k a p p r o b a t i o n a k a v é g e ? ! . . .

Nem bánja, ha lakatos, kőműves vagy asztalos a szeméye körüli minisztere. Mesterségükre ma vagy a jövőben reménykedő mesterek mesterkednek körülötte . . . ház-mesterei jól őrzik a városház, megyeház és egyház kapuit.

A lakatosat mindig szívesen látja, azt csak mi és az Isten látja! . . . de lehet is tőle félni, mert előtte niocsen kapuzár; még ejfelkor is a lelke rejár.

A lakatosat mindig szívesen látja, de a v i r i l i s d o k t o r t m é g e x o f f o s e m i n v i t á l j a !

Úramfia! Hát nem balzsamos gyógyszerrel hegesztit sebünket . . . egyre tüzzel-vassal pusztit bennünket?! . . .

Polgártársak! jól vigyázzunk, vas emberek ellen csak vassal boldogulunk. Nemsokára üresen áll a virilis széke; nyikorgó ajtó mellett lesz a helye.

Már tartok, hogy azt sem halljuk: „Holnap kilencz órákor folytatjuk!”

Még prózában sem kérünk a rim- és czimtelen folytatásból, sem az elejéből, hanem arra a nagy illetlenségre, hogy Danikam oly korán szó nélkül elhagyta a gyűlési termet, ha nem is mondjuk neki: Isten áldja meg! de illemből annyit csak mondhatunk a t. Ház-nak, hogy: befellegzett! . . . befellegzett politikai és társadalmi égünk . . . nagyon befellegzett!!

Ha a főispánnak nincsen ellenére (?) — „h o l n a p f o l y t a t j u k ” a k i j á t s z o t t a k v e d e l m e r e .

Irodalom és művészet

Az Aradi Vértanúk. Az aradi vértanúk kivégzése, Thorma óriási festménye most már a kiállítás főkapujának szomszedságában, Wampetics dísztermében látható. Este villamos fényvel, belépő díj 30 kr. A kép tárgya ez:

. . . Szombat van, hűs októberi regg, 1849 okt. hatodika Hatodfél óra reggel. . . . A tizenhárom aradi vértanú között négy dicső már megdicsőült, fél órával előbb kegyelmesen agyon löttek őket az aradi vársán-czon. Fel hét óra van reggel, kilencz vértanú még fogoly s még hős, még él. De ezek már az utolsó perőzek.

És ezekről az utolsó perczekről festette meg képét Thorma János.

Az alávaló gyilkosság színtere: az aradi vár előtti tér. Zsigmondháza és Uj-Arad előtt terül el a vesztőhely, itt a magyar Golgotha ide hozták a kilencz fogjót: Damjanich Jánost, Pöltenberg Ernőt, Törő Ignácot, Lahyer Györgyöt, Knézich Vilmost, Nagy Sándor Józsefet, Leiningen Károly gróft, Aulich Lajost, Vecsey Károly gróft. A nyirkos ősi hajualban

összegyűltek már a vár déli kapujánál, innen jöttek gyalog, megvasalva, lánczra verve. Damjanichnak béna volt a lába. nem tudott gyalog menni, azt feltették egy parasztszekerre, a szekeres sirt az egész uton, a tábornok vigasztalta. Egy zászlóalj osztrák gyalogos kísérte a kilencz hőst a vesztőhelyre. Itten megálltak, a katonaság nagy négyszögöt formált és bezárta a kilencz egyforma bitőt, a kilencz vértanút, a papokat, a hóhért és pribikjét, a porkolábot.

Felolvasták a halálos ítéletet, a porkoláb — igen, a porkoláb! — formából kegyelmet kért. A gyilkosságot vezénylő őrnagy mondta: „Istennél a kegyelem!”

Megkezdődik a «munka», mely a magyar-nak örök dicsőség, a másiknak örök szégyen. Itt kezdődik a kép:

A bakó — brünni fajzat — Pöltenberg Ernő nyakára keriti az egy ujnyi vastagságu kötelet.

Vele szemben nyolcz társa a halálban — még elnek és szembe néznek a halállal. Nagy Sándor áll elől mereven és gögösen nézi a hóhérok munkáját. Damjanich János az, a ki a szekéren ül csillogó szeméből az elszántság és gyűlölség villog ki. A szekér vendégoldalához Leiningen gróf támaszkodik.

Török Ignác alakja az, a mely a keresztet emelő pap mögött látható. A Vecsey Károly gróf kezét fogja. A Vecsey karjába fonja karját L a h n e r György. Mindketőjük vallánál látható a K n é z i c h Károly feje. A u l i c h Lajos a sorban a legutolsó.

Két szakasz gyalogos látszik mögöttük. Ez a kép; a mi aztán következik, mindnyájan tudjuk. Meghaltak mind, ebben a sorrendben: Pöltenberg, Török, Lahner, Knézich, Nagy Sándor, Leiningen, Damjanich, Vecsey . . .

Egy aranyat egy magyar szóért. Arra a pályázatra, melyet Palágyi Menyhért, a Jelenkor cz. heti szemle szerkesztője hirdetett s melynek célja a nyelvünkben elterjedt idegen szókat magyar kifejezésekkel helyettesíteni, 130 pályamű érkezett. A Jelenkor legutóbbi száma közli a részletes biralmi jelentést s számos megjácsért kifejezésen kívül a következő szavakat jutalmazta meg:

sablón — kaptá. (Hosvay Kollér Vilmos, Kec-kemét); salon — nagyház. (Fülöp Béla, Szecsény); kuplé-sördal. (Déry Gyula, Budapest); bazár-vegott. (Christerphi Ottó, Sopron); panoráma-ezerlato. (Bényey József, Kolozsvár); jargon-fajszólás. (Dr. Kemény Zoltán, Nagy-Várad); burleszk-bobókás. (Garamy János, Budapest); szuggerál-átsugall. (Az előbbi); illuzorius-délibabos. (Bényey József, Kolozsvár); trivialis-apári. (Fábrly Imre és Fábrly István, Temesvár).

A Jelenkor új pályázatot nyit a következő idegen szóknak egyeüértékű magy-nr kifejezésekkel való pótlására: konstál, prejudikál, preczedens, inczidens, perhorreskál, szubvenczió, intervjú, sztrájk, publiczista, bojkott, plágium, prognosztikon, programm, pavillon, profán, misztikus, oportunus, kombináció, spekuáció, kongresszus, refrén, poent, deficit, konkrét totalizátor, tip, dualizmus, realizmus, statisztika, korzó.

Minden pályanyertes szó egy arany jutalomban részesül. A pályázatok augusztus 15-ikéig a Jelenkor szerkesztőségéhez czimezve Budapest, József-utca 81. küldendők.

Az idő.

Debreczen, július 2.

Néhány naptól fogva aggódva kérdik egymá-tól az emberek:

— Nyár van-e, avagy megérkeztek október hűvös napjai?

A kánikulai hónap ma beköszöntött, hanem azért őszies az idő. Hűvös és nedves. Pedig az emberek immár a mai nappal akartak alaposan neki kezdeni a nyaralásnak. A mult hónap és május a millenniumnak volt szentelve. A tulajdonképeni nyári pihenés most kezdődnek.

De hát nyár van e most, avagy hüvös ősz?

És az emberek, akik bepakolva készen állanak, hogy elmenjenek, fürdőre falura, havasra, vagy nyári villáikba, — megállanak a küszöbön és felöltöikbe huzódva didergik:

— Csunya idő!

Hát bizony csunya, hanem azért soha sem lehet azt tudni, hogy mitől jó a hüvös levegő, a hideg szél és a szitáló eső. A ki az idők kezdetétől az idők végeig bölcsen intézte a napok forgását, az bizonyára bölcsen cselekedett most is. Az emberek mindazonáltal aggodalmasan nézik a bepakolt bőröndöket, az utiruhában lármázó gyermekeket, a desparatus szakácsnét, a melancholikus szobaleányt, a szomoruan bóbiskoló pincsikutyát és nem tudják elhatározni, hogy vajon induljanak nyaralni, vagy pedig itthon maradjanak.

Mert nagy ur ám az idő. És parancsolni szokott. Ha az idő akar, hat nem lehet a zöldből majálist tartani, nem lehet a szabadban fürdőzni, nem lehet hős árnyu fák alatt nyaralni, nem lehet virágos mezőkön, vadregényes erdei utakon sétálni, nem lehet szellős nyaralókban üdülni. Szóval az idő kedvére nélkül az egész nyaralás nem ér egy fabatkát.

Ezért esik komoly töprengésbe a családapa és a mint az asszony unszolja, hogy menjünk, csak úgy szeliden integeti:

— Mindjárt, mindjárt!

E közben reménykedve néz az ég négy tája felé, ha vajon derül-e? Ám az idő széles is ha most egy folt kék ég mosolyog alá, a következő pillanatban már haragos, tarajos felhők tornyosulnak fel és fenyegetőznek alá a magashól.

Érthető hát az aggodalom, melylyel a nyaraló közönség a hüvös időt fogadja. Kinek volna most kedve fürdeni? — Kinek volna kedve árnyas fák alatt szellős pongyolában lustálkodni? Ki vágyik hallani hideg havason kristály patak csörgedezését ebben a hüvös időben.

Talán jó lesz itthon maradni? És várni míg a kánikula lefúj ennek a hüvös időjárásnak, mely az emberből kiöli az idyllikus vágyakat és a nyári zöld kemenczére gondolunk s madár fütyty helyett simfonia jut eszünkbe, melyet hangversenyteremben klavirmeister pengget komolyan és méltóságosan.

Mindazonáltal olyan széles lény után milyen idő uram is, — nem tanácsos elindulni, mert bizony könnyen becsapja az embert. Épen olyan könnyen derül, mint a milyen könnyen borul. Induljatok uraim csak bátran, mert a gyalui havasok bércein csillog már a napfény.

És megérem, hogy még én leszek legalaposabban becsapva, mert a mire a hüvös nyarat éneklő soraim kikerülnek a nyomdafesték alól — talán ingre lehet vetközni olyan bővond meleg lesz. (t. p.)

CSARNOK

Hullámok közt.

Regény két kötetben.

Írta: CSENGEY GUSZTÁV.

Második kötet. 103

A fogoly veressipkás.

Folytatás.)

— Itt a kezem, habár a bal; de oly igaz lesz a fogadás, mint a legjobb, legigazabb jobb kéz parolája, mely engem és nemzetemet annyira megtisztel.

— Ön tulbecsül engem.

— Oh tábornok ur, én megtudtam már, mit tett ön többi foglyaival. Nem értek a hízogó szavakhoz, de annyit mondhatok, hogy ilyen katonának mint ön, becsülését óhajtom megnyerni.

— Azt már megnyerte ön, vitéz! Nem,

ön több, ön egy valódi lovag. Most adieu! a viszontlátásig a vacsoránál!

Oh minő hamar eltelt az idő vacsoráig Malvine búbajos körében.

— Szabad-e nevét megtudnunk? kérdé végre Malvine, ki foglyát perczről-perczre inkább megkedvelte.

— Nevem Mártonfy Kálmán.

Malvine összerázkódott.

— A mártonfalvai kastély urával rokonságban van ön? kérdezte remegő hangon.

— Az az én atyám, felelte Kálmán.

— Ismeri ön a mi seregeink rémét, a Villámvezért? Ugy tudom, hogy az is egy Mártonfy.

— Ugy van. A mi családunk egy másik ágából származott. — Együtt nevelkedtünk föl a mártonfalvi kastélyban, mert atyám Mártonfy Farkasnak gyámja és nevelőatyja volt.

Malvine egész lényében megrendülve nézett maga elé. A fogoly honvéd neve villárcsapás volt rá. Ah, tehát ilyen nemes, ilyen rendkívüli tagjai vannak ennek a családnak, mely ellen ő oly kegyetlen ármányt szőtt csak pár héttel ezelőtt.

Malvine lénye nagy változáson ment át. Mióta az érdekes fogoly nevét megtudta, megutálta tervét, melyet a család veszedelmére gondolt ki. Érezte a mágnest, mi az ifju fogoly hős szeméől felé sugárzott, szégyenlett reá nézni, hisz minden tekintet e szép, magasztos ifju szeméből egy-egy öntudatlan vadvolt reá nézve.

Az egész vacsora ideje alatt szótlan és szórakozott volt. Szerencséjére nem vették észre, mert a tábornok és a fogoly őrnagy versenyt ingerelték egymást bohókás tréfáikkal.

Malvinenak nyugtalan éjjele volt. Másnap reggel titkos hirhordóját, Terézt küldötte Ottó után, hogy a terv kivitelét megakadályozza.

Mi a jelszó?

A vén táblabírónak utolsó hazafi öröme volt a mártonfalvi ütközet győzelme; azután nemsokára elterjedt a rémhír: „Jön az orosz!”

A koczka hamar megfordult, a vén táblabíró mindenfelől rossz híreket hallott s fennszóval szidta a magyar vezérek egyenetlenségét.

A Villámvezérnek pedig legkevesebb híret sem hallották, mintha a föld nyelte volna el. Csak fiának, Kálmánnak vitéz hire vigasztalta az öreg urat. Végre ezt a vigasztalását is elrabolta a sors.

Egy rongyos, megtépett öltözetű honvéd vetődött hozzájuk. A nemrég megvert magyar sereg foszlánya volt ez. egyike a vörös sipkásoknak, kiknek nagyrészt levágták abban az ütközetben. Ez a rongyos menekvő azt a fájdalmas hírt hozta, hogy derek őrnagya, Mártonfy Kálmán elesett az ágyuk védelmében.

A fájdalom jajkiáltása hangzott fel a terebben.

— Hogy harcolt? — kérdezte reszkető hangon az öreg Mártonfy.

— Mint egy oroszán! Láttam szememmel. Már futottunk mindnyájan, csak ő küzdött még kis csapatával s föltartoztatta az ellenség rohamát mindaddig, míg az ágyukat megmentették. Engem eltépett a zavar tőle különben én is ott estem volna el vele. Még láttam, mikor már csak egyedül küzdött, láttam, mikor elbukott, de aztán futnom kellett.

(Folyt köv.)

Közgazdaság.

Felhívás a melyen tisztelt birtokosok és bérlő urakhoz, valamint a gazdatiszti és erdőtiszi karhoz. A magyar gazdasztesek és erdőtiszteknél s az egyes ületek úgy a múlt évben április 15-én, mint a f. évben május 15-én tartott közgyűlése elhatározta, hogy az ezredéves ünnepély alkalmából egyesületük Budapesten f. é. szeptember 25-én d. u. a II-ik magyar gazdatiszti kongresszust tartsa meg. — Ezen kongresszus védnökségét Darányi

Ignác földm. m. kir. miniszter ur volt kegyes elfogadni. — Ezen kongresszuson csak két kérdés vetetik tárgyalás alá, u. m. 1. a gazdatiszti qualificatio megállapítása, 2. a szolgálatadók és gazdasági alkalmazottak közötti jogviszony törvény útján való szabályozása. Mindkét kérdésre megfelelő szakelőadó nyeretett meg, s a határozati javaslatok a kongresszust megelőzőleg a kongresszusra jelentkező tagoknak meg fog küldetni. — A II-ik magyar gazdatiszti kongresszuson részt vehet minden magyar földbirtokos, földbérlő, gazdatiszt és erdőtiszt, valamint a mezőgazdasági ügyek iránt érdeklődő bármely magyar honpolgár, ki e szándékát a gazdatiszti kongresszust rendező bizottságának legkésőbb szeptember 1-ig bejelenti és a 2. koronában megállapított részvételi díjat e határidőig beküldi. — A gazdasztes urakat felkérjük, hogy a kongresszus napirendjére felvetett kérdéseket előzetes megbeszélés tárgyává tegyék, s nézeteiket s véleményeiket barha azokat birtalpilag is közzé tették, mégis a rendező bizottsággal közölni sziveskedjenek. — E kongresszuson résztvevők a vasuti utazásnál azon kedvezményben részesülnek, hogy az iroda által megszerezhető igazolvány alapján III-ad osztályu jeggyel I-od osztályon, II-od osztályu jeggyel I-od osztályon utazhatnak. Szintén az iroda közvetítésével 5 drb. kiállítás belépő jegyet kaphatnak 1 frtert. Az elszállásolás illetőleg az iroda megkeresésre szivesen közvetit olcsó és megfelelő lakást.

A II-ik magyar gazdatiszti kongresszust illető minden körülményt vagy megkeresést: a magyar gazdatiszti kongresszust rendező bizottsághoz Budapest, IX. Lonyay utca 7 sz. alá kérjük küldeni.

Budapesti gabonatözsde.

július 3.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései a következők

Búza	kilós	Ar 10 klg.	kilós	Ar 100 klg.
Bánsági ó	75	76	76	76
» »	77	6.45	6.50	78
» »	79	6.60	6.70	80
Tiszavidéki ó	75	76	76	76
» »	77	6.45	6.50	78
» »	79	6.60	6.70	80
Pestvidéki ó	75	76	76	76
» »	77	6.45	6.50	78
» »	79	6.65	6.70	80
Fehérmegyei ó	75	76	76	76
» »	77	6.45	6.50	78
» »	79	6.70	6.75	80
Bácskai ó	75	76	76	76
» »	77	6.55	6.60	78
» »	79	6.60	6.85	80
Észak magy	75	76	76	76
» »	77	78	78	78
» »	79	80	80	80

	Min. hekt.-ben	Ar kilógram.
Rozs elsőrendű uj	70-72	6.00
» másodikrendű »	—	5.90
Árpa takarmánynak »	60-62	4.40
» égetni való —	62-64	0.00
» serfődei —	64-66	6.15
Zab — — — — — uj	39-41	6.00
Tengeri bánsági — uj	—	4.10
» más nemű »	—	4.05
R epcze bánsági	—	0.00

Kőbányai sertés-piacz.

július 3.

Hizott sertés árak: 1. Magyar első rendű Öreg nehéz (páronként — 400 klgon felüli sulyban — krig. 2. Öreg közép (páronként 300-400 klgm sulyban) — krig. 3. Fialat nehéz (páronként 320 klgon felüli sulyban) — — krig. 4. Fialat közép páronként 251-320 klg. — sulyban 46-47 krig. 5. Fialat könnyű (páronként 250 klgmig terjedő sulyban) — — 46-47 krig. II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 klgon felüli sulyban) 45 krtól 46 krig. Közép páronként 220 — 280 klgm terjedő sulyban) 44 45 krig. Könnyű (páronként 220 klgm terjedő sulyban 43-44 krig. Szerbiai 9. Nehéz (páronként 200 klgon felüli sulyban) 48-49 krig. 10. Közép (páronként 200-260 kgr. sulyban) 45-46 krig. 11. Könnyű (páronként. 220 klgm. terjedő sulyban 44-45 krig. Sertés létszám: 1896 évi — niu hó 30-ik napján volt készethen 8468 drb. 1896. július hó 1. napján felhajtattott — drb. 1896 július 1. napján elszállítottat 33 drb. 1896. évi július hó 2-ik napjára marad 8435 Sertés forgalom üzletirányzata változatlan

Pályázat hirdetése.

A nagyméltóságú m. kir. Belügyminiszter Urnak 1896. évi június hó 25-én 57661—VI. b. sz. a. kelt magas rendelete következtében a nagykálói m. kir. orsz. tébolydánál eszközendő:

I. Atalakító és építő 64.051 frt 76 krral előirányzott munkálatok továbbá

II. Gőzfűtési, vízvezetéki és csatornázási 20.027 frt 76 krról előirányzott munkálatok elkészítésére az alábbi pontokban felsorolt, valamint a vállalati általános különleges és kiegészítő feltételek mellett nyilvános árlejtő ajánlati pályázatot hirdetek.

1. A pályázatban részt vehet minden magyar honpolgár, ki legalább építőmesterei képesítéssel bír. Előnyben részesülnek hasonló árak ajánlatja mellett oly képesített építőmesterek, kik valamely nagyobb építkezésnek általuk történt végezését igazolják.

2. Az összes építési és alakító munkálatok csak egy vállalkozónak vagy cégnek adatnak ki, kivétel a II. pont alatti munkák képeznek, melyekre külön ajánlat adandó. Egyes munkálatokat alvállalatba adni nem szabad.

3. Csak azon ajánlatok vétetnek figyelembe, melyek az eredeti űrlapokon, az összes feltételeknek megfelelően nyújtatnak be. Az e czélra szükséges űrlapok határozott árért a vállalkozók rendelkezésére bocsátatnak kik a költségvetési összeggel szemben leendő engedélyüket beükkel és számokkal kiírt százalékokban kötelesek beírni. A költségvetési űrlapok szövegen változtatni tilos. Az építési tervek egy-egy másolati példánya a műépítésztől egyszemélyi áron kívánatra kiadatik, míg a közszemlére kitett átalakítási építési, gőzfűtési, vízvezetéki és csatornázási terveket vállalkozók a maguk részére részben vagy egészben lemásolhatják.

4. A sajátkezűleg aláírt ajánlatban világosan és olvashatólag kiteendő: az ajánlattevőnek teljes neve, polgári állása és lakóhelye; ha cég ajánlkozik; ez esetben a cégnek neve, és annak hitelesített cégjegyzék kivonata is csatolandó. Az ajánlatnak tartalmaznia kell továbbá: az ajánlattevő abbéli nyilatkozatát, hogy az építési terveket, az általános, különleges és kiegészítő vállalati feltételeket, az építés helyét s a helyi viszonyokat ismeri, elfogadja, illetve magára nézve kötelezőknek ismeri.

5. Ajánlattevő tartozik ajánlata beadása előtt a vállalati általános, különleges és kiegészítő feltételek egy-egy példányát aláírni.

6. Az építkezésre vonatkozó összes műszaki műveletek és feltételek Nagy-kálóban a m. kir. orsz. tébolyda igazgató főorvosánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők, ugyan-csak tőle fognak a költségvetési űrlapok is a jelentkező vállalkozóknak kiadatik, valamint nála irandók alá a vállalati összes feltételek is.

7. Ajánlattevő tartozik ajánlati összegének 5%-át készpénzben vagy a kormány hatóság által kijelölt óvadékképes értékpapírokban a nagy-kálói orsz. tébolyda igazgató főorvosához bánatpénz gyanánt előzetesen fizetni és az erről szóló nyugtát az ajánlathoz csatolni.

8. Az ötven krajczáros bélyeggel ellátott lepecsételt s ajánlat a nagy-kálói m. kir. orsz. tébolyda összes alakító és építő munkáira vagy ajánlat a nagy-kálói orsz. tébolyda gőzfűtési, vízvezetéki és csatornázási munkáira címzettel megjelölt ajánlatok jelen hirdetés kelteétől számított négy hét alatt azaz a folyó 1896. évi július hó 27-ének délelőtti 10 óráig a nevezett intézet igazgató főorvosánál nyújtandók be. A beérkezett ajánlatok az intézet irodájában ugyanaz nap délutáni 3 óráig fognak felbontatni.

9. A feltételeknek meg nem felelő, távirati; vagy a kitűzött határidőn túl érkezett ajánlatok nem fogadtatnak el.

10. A nagyméltóságú m. kir. Belügyminiszter úr a benyújtott ajánlatok között való választó jogát vagy új pályázat kiírhatását magának fenntartja.

11., A beadott ajánlat az ajánlattevőkre a beadáskor a nagy-kálói m. kir. orsz. tébolydára nézve pedig a Nagyméltóságú m. kir. Belügyminiszter urnak az ajánlatok felett hozandó, jogerőre emelkedett határozata alapján lesz kötelező. Ezen időig azonban az összes ajánlattevők ajánlataikkal és bánatpénzüikkel lekötve maradnak.

12., A pályanyertes vállalkozó köteles

5%-nyi bánatpénzét az értesítésben kitűzött határidő alatt 10%-ra kiegészíteni és a vállalati szerződést aláírni.

Kelt Nagy-Kálóban 1896. évi június hó 29-én.

Dr. Borosnyói L. Béla

igazgató főorvos.

Értesítés.

A Margitta és Kőbükut környékén tartandó hadgyakorlatok alkalmával a cs. és kir. 17. számú gyaloghadosztály csapatai részére 1896. szeptember hó 2-től 12-ig a szükséglet biztosítása végett tárgyalás fog tartatni.

Ezen tárgyalás a cs. és kir. 17. gyaloghadosztály hadbiztosságánál 1896. július hó 22-én délelőtti 10 óráig tartatik meg.

Az írásbeli, 50 kros bélyeggel ellátott ajánlatok a főtnevezett időpontig a hadosztály hadbiztosságához (Nagyvárad űr-utca 390. szám) nyújtandók be.

Az ajánlat a marhahusra (ökörhusra) kilogrammonként teendő s azon határozott kijelentésf kell tartalmaznia, hogy az ajánlattevő a szállításra vonatkozó föltételeknek magát aláveti.

Ezen föltételek Nagyváradon a hadosztály hadbiztosságánál, Debreczenben a cs. és kir. ágynemű főraktárnál s vegre Margittán a községi előljáróságánál a rendes hivatalos órákban megtekinthetők.

Nagyvárad, 1896. június hó 25.

A cs. és kir. 17. számú gyaloghadosztály hadbiztosságától.

„MARGIT“

GYÓGYFORRÁS,

„MAGYAR SELTERS“

Vegyelemezve a budapesti m. kir. egyetemen. Szerencsés vegyi összetétele, kevés szabad, de gazdag, félig kötött szénsavtartalma kiváló hatásának bizonyult, különösen **tüdőbántalmaknál**, a hol a szabad szénsav csekélyebb jelenléte megóvja a beteget a káros, sőt veszedelmes izgatástól, ellenben a félig kötött szénsav gazdagsága a gyógyhatású alkotórészeknek a beteg testrészekbe való gyors és biztos felvételét eszközöli. Ezen tulajdonságának köszönheti a Margit-forrás azon kiváló előnyét is, hogy a hol szabad szénsavtartalmában erősebb ásványvizsek, mint a **seltersi, gleicherbergi, tüdőbajokban**, különösen **tüdővérzés**eknél már nem alkalmazhatók, a Margit-forrás itt is a legjobb hatás mellett folyton használtatik.

A **tüdőbetegek** klimatikus gyógyintézeiben, különösen a leglátogatottabb **Görbersdorfban** a Margit-víz otthonossá vált. — Orvosi tekintélyeink Budapesten: **dr. Korányi, dr. Gebhardt, dr. Navratil, dr. Poór, dr. Kéty, dr. Barbás**; Bécsben: **dr. Bamberger, dr. Duschek, stb.** a legjobb eredményre alkalmazzák a **légző-, emésztő- és húgyszervek** általános hurutos bántalmainál.

Mint ivóvíz

präservatív gyógyszernek bizonyult a **kolera** megbetegedés ellen,

borral használva a legegészségesebb ital!

Kizárólagos
főraktár

Édeskuty L.

cs. és k. és szerb
k. udv. ásványvíz
szállítónál,
Budapest.

Ugyiszintén kapható minden gyógyszerertárban, fűszerkereskedésben és vendéglőkben.